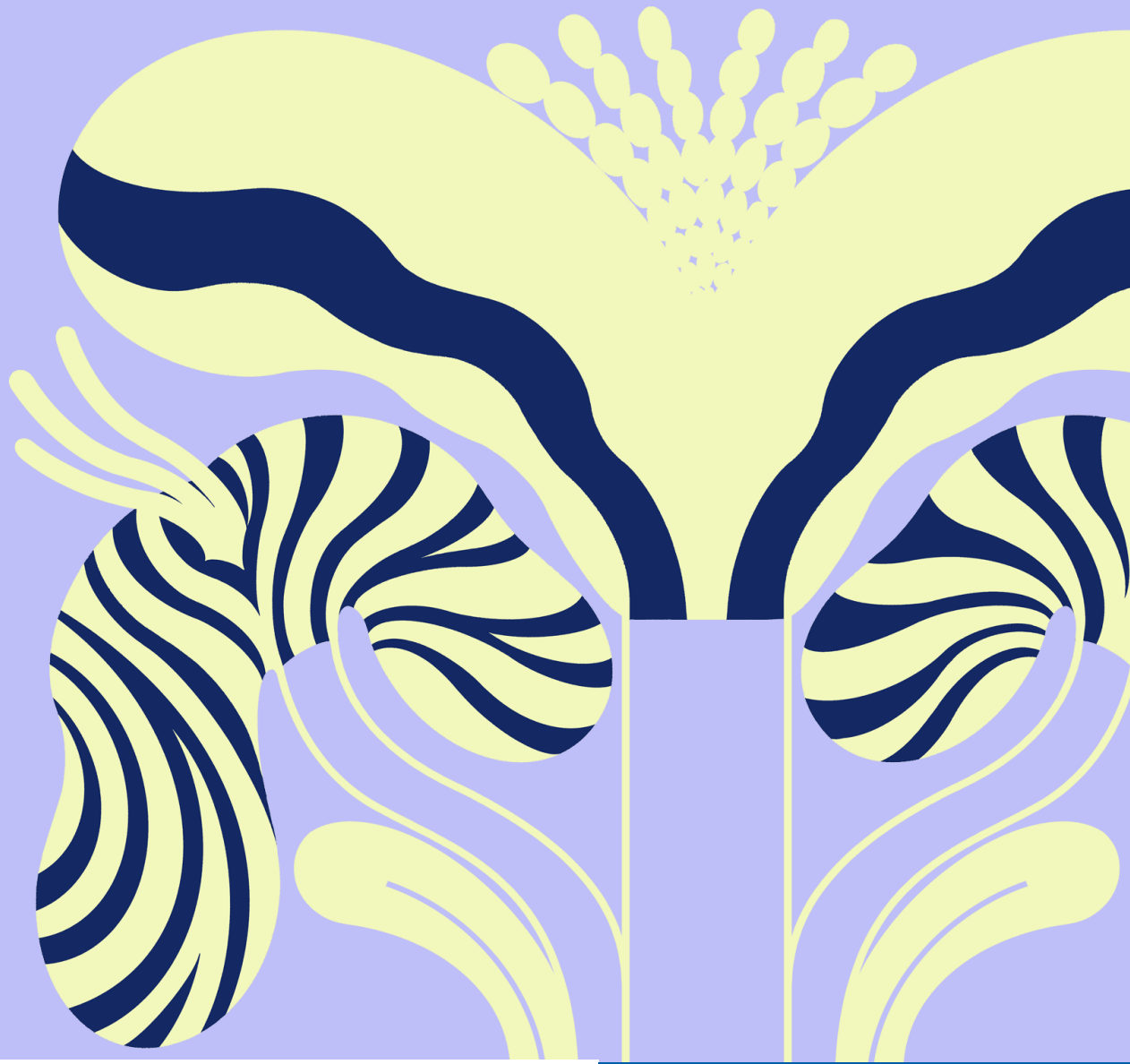
Lukutaitotyön portaat

Suomen kirjastoseuran
fiktiotyöryhmä
Anna Kippola

Askel kerrallaan kohti kattavaa lukutaitotyötä

- Lukutaitotyön portaita on työstetty fiktiotyöryhmässä koko hankkeen keston ajan.
- Portaiden koostamisessa on hyödynnetty:
  1) ajankohtaista tutkimusta ja keskustelua
  2) hankkeen työpajoista kerättyä tietoa
  3) kentältä kerättyjä näkemyksiä ja kommentteja.
- Viimeinen kommenttikierros marraskuun lopussa SeAMK:n opiskelijoilta
- Portaiden tarkoitus on antaa yleiskuvaa siitä, mikä on lukutaitotyön tilanne omassa kirjastossa ja mihin suuntaan toimintaa voisi kehittää.
- Portaita kannattaa käyttää yhdessä muiden lukutaitotyön kehittämistä tukevien työkalujen kanssa.

1. PORRAS

Ensimmäiset askelmat tai kun resursseja on vähän

1. porras

- Lukutaitotyö tunnistetaan kirjaston tehtävänä.
- Lukutaitotyön työtehtävät mainitaan työnkuvissa ja niille on varattu työaikaa.
- Rekrytoinneissa huomioidaan lukutaitotyö.
- Tunnistetaan ja valitaan kohderyhmät, jotka voisivat hyötyä lukutaitotyöstä eniten.
  - Esim. alle 10-vuotiaat ja hauraassa asemassa olevat työikäiset aikuiset.
- Tunnistetaan keskeiset yhteistyökumppanit, joiden kanssa lukutaitotyötä tehdään.
  - Esim. varhaiskasvatus, perusopetus, erityisryhmät, yhdistykset jne. Hyödynnetään lukutaitotyön suunnitteluun kehitettyjä työkaluja ja muiden kirjastojen suunnitelmia oman työn suunnittelussa. Hyödynnetään lukutaitotyön suunnitteluun kehitettyjä työkaluja ja muiden kirjastojen suunnitelmia oman työn suunnittelussa.
- Osataan hankkeistaa lukutaitotyön kehittämistä.
- Viestitään kirjaston lukutaitotyöstä eri toimijoille.

1. porras

- Valitaan ja kehitetään lukutaitotoimintoja, joita muokataan yhdessä yhteistyökumppanin ja kirjaston tavoitteita vastaaviksi.
- Luodaan lukutaitotyölle suunnitelmallinen malli ja vuosikello. Ennakoitavuus ja suunnitelmallisuus mahdollistaa resurssien tehokkaan hyödyntämisen ja toiminnan priorisoinnin.
- Toiminnan vaikuttavuutta seurataan suhteessa toiminnan tavoitteisiin.
- Vaikuttavuuden arvioinnin perustan luo reflektoiva työote, jonka yksi työkalu on toiminnan itsearviointi.
- Lyhyt kysely tai keskustelu sekä yhteistyökumppaneille että asiakkaille toiminnan alussa ja lopussa.
- Arvioinnin perusteella lukutaitotyötä muokataan vastaamaan kohderyhmän tarpeita ja tavoitteiden toteutumista.

2. PORRAS

Pari harppausta eteenpäin – kohti kattavaa lukutaitotyötä

2. porras

- Kirjastolla on oma lukutaitotyön suunnitelma.
- Kirjaston tekemä lukutaitotyö mainitaan mahdollisessa kunnallisessa lukutaitotyön suunnitelmassa.
- Lukutaitotyön toteuttaminen on koko kirjaston organisaation vastuulla.
- Kuntapäättäjät ja ylemmät viranhaltijat tuntevat yleisten kirjastojen lakisääteiset tehtävät ja tunnistavat kirjaston osaksi kunnan oppimisen ekosysteemiä yhdessä varhaiskasvatuksen, koulujen, oppilaitosten ja kotien kanssa.
- Luodaan lukutaitotyön verkostoa ja sidosryhmäyhteistyötä uusien yhteistyökumppaneiden ja kohderyhmien tavoittamiseksi.

2. porras

- Lukutaitotyön vaikuttavuutta arvioidaan ja mitataan vuosittain ja toimintaa kehitetään tulosten perusteella.
- Työn vaikuttavuudesta viestitään kaikille sidosryhmille.
- Henkilöstö osallistuu lukutaitotyön alueellisiin ja valtakunnallisiin verkostoihin ja koulutuksiin.
- Kirjastossa seurataan valtakunnallisia ja kansainvälisiä lukutaitoa mittaavia tutkimuksia ja saatua tietoa käytetään hyväksi lukutaitotyötä suunniteltaessa.

3. PORRAS

Tavoitteet korkealla

3. porras

- Kuntalaisten hyvä lukutaito on kunnan keskeinen tavoite.
- Kirjasto tunnistetaan kunnan ohjaavissa asiakirjoissa aktiivista lukutaitotyötä tekevänä toimijana.
- Kirjaston lukutaitotyösuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti huomioiden uudet tutkimustulokset, kuntalaisten tarpeet ja muu toimintaympäristö.
- Lukutaitotyön suunnitelma sisältää kaikki ikäryhmät ja huomioi erityisryhmät kattavasti.
- Lukutaitotyöllä on riittävät resurssit kehittyä.
- Lukutaitotyötä tekevien kirjastoammattilaisten on mahdollista saada täydennyskoulutusta ja tutustua säännöllisesti valtakunnallisiin ja kansainvälisiin alan keskeisiin tutkimuksiin.
- Kirjasto osallistuu kansallisiin ja kansainvälisiin lukutaitotyön verkostoihin.

Kiitos!

Anna Kippola, Fiktiotyöryhmän pj.
anna.kippola@raahe.fi

OPETUSHALLITUS RAHOITTAA HANKETTA

